

Raadsvoorstel

Openbare Raadsvergadering

Datum 10 februari 2026

Agendapunt

Onderwerp Cultuurbeleid 2026 - 2031
Portefeuillehouder(s) J. den Teuling

1. Onderwerp

Cultuurbeleid 2026 – 2031.

2. Inleiding

Aanleiding

Het huidige kunst en cultuurbeleid loopt van 2022 tot 2025.

Beoogd effect

Cultuur verbindt mensen en vormt daarmee de basis van onze lokale gemeenschappen.

Cultuur heeft zowel een intrinsieke, maatschappelijke als economische waarde.

Zo laat cultuur mensen ontdekken wie ze zijn, wat hen raakt en hoe ze zich verhouden tot de wereld om hen heen. Daarbij profiteren gemeenten economisch van cultuur, onder andere door de aantrekkingskracht ervan op mensen en bedrijven.

Cultuur heeft een positieve effect op mentale en fysieke gezondheid, basisvaardigheden, vitaal ouder worden, sociale cohesie en gemeenschapszin. Dit sluit aan bij de ambitie in de zomernota, om een sterke sociale basis te realiseren, waardoor iedereen zo veel mogelijk in staat is om zijn eigen leven te leiden in alle aspecten van het dagelijks leven.

Vanwege de hierboven beschreven belangrijke waarden van cultuur, wordt met het cultuurbeleid het volgende doel nagestreefd: "Iedereen krijgt de kans om kennis te maken met cultuur".

Proces tot nu toe

-Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2021 is het Kunst- en Cultuurbeleid 2022-2025 vastgesteld.

-Om het voorgaande kunst- en cultuurbeleid te evalueren, en input te krijgen voor het nieuwe beleidsplan, is begin 2025 een cultuurenquête gehouden onder de inwoners van Leudal (114 respondenten algemene enquête, 25 respondenten jongeren enquête). Daarnaast zijn er twee culturele participatiesessies georganiseerd met culturele partners (38 deelnemers eerste sessie, 42 deelnemers tweede sessie).

Ook is er advies ingewonnen bij de jongerenraad en de adviesraad sociaal domein. Dit alles is verwerkt in het cultuurbeleid 2026-2031.

Scenario's

Hieronder worden een aantal scenario's uitgewerkt. Bij alle scenario's wordt het cultuurbeleid inhoudelijk overeind gehouden. Enkel de intensiteit van de uitvoering het beleidsplan wisselt per scenario. Daarmee is er per scenario ook een andere financiële uitwerking. Een overzicht hiervan is weergegeven in de tabel hieronder:

	Voorliggend voorstel	Scenario A	Scenario B	Scenario C	Scenario D
Intensiteit	Maximale inzet	Beperkte bijdrage aan bovenschoolse cultuur coördinatie	Inzet cultuurcoach gelijk aan voorgaand beleid (1,5 fte)	Verminderde inzet cultuurcoach (1 fte) & beperkte bijdrage aan bovenschoolse cultuur coördinatie	Uitgestelde financiële besluitvorming
Benodigde financiering	€ 632.095,-	€ 622.095,-	€ 612.095,-	€ 568.762	Nog nader te bepalen

Incidentele bijraming vanaf 2026	€ 37.202,-	€ 27.202,-	€ 37.202,-	€ 27.202,-	Nog nader te bepalen
Structurele bijraming vanaf 2027*	€ 106.402,-	€ 96.402,-	€ 86.402,-	€ 43.069,-	Nog nader te bepalen

*Tot en met 2026 zijn er vanuit de Brede Regeling Combinatiefunctionaris (onderdeel van de Brede Spuk) middelen beschikbaar voor de inzet van een cultuurcoach voor 1,5 fte.

Afwijkingen scenario's ten opzichte van voorliggend voorstel:

Scenario A: Beperkte bijdrage aan bovenschoolse cultuur coördinatie

Scenario A kent een lagere bijdrage (halvering, van € 20.000,- naar € 10.000,-) voor de bovenschoolse cultuur coördinatie.

In de beleidsperiode 2022 – 2025 ontving de scholenkoepel SPOLT een subsidie voor de bekostiging van een bovenschoolse cultuur coördinator. Deze coördinator heeft een belangrijke rol in de invulling van de doelen voor kunst- en cultuureducatie op de SPOLT scholen en in de verbinding met lokale culturele aanbieders en amateurverenigingen. De specifieke invulling en coördinatie van het cultuuronderwijs kan gezien worden als een taak van de scholen zelf.

We achten het echter belangrijk om de inzet van cultuur op school te bevorderen en dit niet volledig over te laten aan de scholen zelf. Scholen hebben namelijk enige mate van vrijheid om te bepalen hoe ze hun cultuureducatie inrichten, waardoor niet alle kinderen dezelfde kansen krijgen om kennis te maken met cultuur. Daarom wordt in het cultuurbeleid voorgesteld dat de gemeente bijdraagt aan de bekostiging van een cultuurcoördinator op school. Wel wordt daarbij het uitgangspunt dat de bekostiging een gedeelde verantwoordelijkheid is tussen de gemeente en de school, waarbij ieder de helft bekostigt (er is € 20.000,- begroot in het cultuurbeleid als gemeentelijke inleg). Om deze redenen wordt scenario B niet ter besluitvorming voorgelegd.

Scenario B: Inzet cultuurcoach gelijk aan voorgaand beleid (1,5 fte)

Scenario B kent geen uitbreiding van de formatie voor de inzet van een cultuurcoach met 0,3 fte.

In de beleidsperiode 2022 – 2025 is gewerkt aan een doorlopende culturele leerlijn voor kinderen en jongeren. Dit mede door de huidige inzet van de cultuurcoaches op basisscholen en kinderopvang (van 1,5 fte). Deze cultuurcoaches hebben vele projecten opgezet en ontwikkeld op alle basisscholen in Leudal. Hierdoor hebben alle kinderen en jongeren kennis kunnen maken met cultuur. Dit is juist belangrijk voor hen die van huis uit niet in aanraking komen met cultuur.

Wenselijk is om de cultuurcoach ook kunstzinnige en culturele initiatieven te laten ontplooiën in samenwerking met organisaties in het sociaal domein en gericht op een brede doelgroep van o.a. jeugd en jongeren, ouderen en mensen met een beperking. Omdat cultuur juist een krachtig instrument is voor het bevorderen van sociaal maatschappelijke vraagstukken. De huidige inzet van 1,5 fte wordt momenteel al volledig benut door de basisscholen en kinderopvang. Daarom wordt scenario A niet ter besluitvorming voorgelegd, maar wordt voorgesteld om de huidige formatie uit te breiden met 0,3 fte, waarbij ook gekeken wordt naar de precieze invulling van de reeds ingezette 1,5 fte.

Scenario C: Verminderde inzet cultuurcoach (1 fte) en beperkte bijdrage aan bovenschoolse cultuur coördinatie

Scenario C borduurt voort op Scenario A en B, waarbij de inzet van de cultuurcoach wordt afgeschaald en tevens een lagere bijdrage voor de bovenschoolse cultuur coördinatie.

Dit zou betekenen dat de cultuurcoach in totaal voor 1 fte beschikbaar is voor inzet op scholen, kinderopvang en binnen het sociaal domein. Dit betekent een vermindering van het aanbod op scholen, en een stagnatie van de ingezette weg in het creëren van een doorlopende culturele leerlijn. Ook zal er slechts beperkte mogelijkheid zijn om verbinding te maken met het sociaal domein en daar initiatieven te ontplooiën die sociaal maatschappelijke vraagstukken bevordert.

Gezien de grote meerwaarde van de cultuurcoach in het realiseren van laagdrempelige toegang tot cultuur voor jong en oud, wordt scenario C niet ter besluitvorming voorgelegd.

Scenario D: Integrale financiële uitwerking, inclusief uitvoeringsplan met kritieke prestatie indicatoren, wordt in 2026 voorgelegd aan de gemeenteraad

Niet alles wat beschreven staat in het cultuurbeleid hoeft direct te worden uitgevoerd vanaf 2026. Daardoor is het mogelijk om te starten met de uitvoering van het cultuurbeleid in 2026 binnen de huidige cultuurbudgetten. Voor 2027 en opvolgende jaren kan middels een uitvoeringsplan een gedetailleerde inschatting gemaakt worden wat de kosten gaan zijn voor de uitvoering van het cultuurbeleid. Daarbij kan dan de relatie worden gelegd met de nog aan te passen subsidieregelingen, en nieuw evenementenbeleid. In 2026 kunnen ook de kosten voor het nog op te stellen onderhoudsplan van kunstwerken worden meegenomen. Daarbij is de verwachting dat in 2026 meer bekend wordt over een mogelijk vervolg van de rijksbijdrage van de Brede Regeling Combinatiefunctionaris.

Het wordt niet geadviseerd om het beleidsplan vast te stellen zonder dat de benodigde financiële middelen beschikbaar zijn. Zonder deze financiële middelen zijn delen van het beleidsplan namelijk niet of in mindere mate uitvoerbaar. Zo staat er in het beleidsplan dat we een cultuurcoach voor 1,8 fte willen inzetten, terwijl er enkel middelen tot en met 2026 middelen beschikbaar zijn vanuit de Brede Regeling Combinatiefunctionaris voor de inzet van een cultuurcoach voor 1,5 fte.

3. Voorstel aan de Raad

Aan uw Raad wordt voorgesteld om:

Het cultuurbeleid 2026 - 2031 vast te stellen. En daarbij het budget voor cultuur:

- incidenteel bij te ramen in 2026, met een bedrag van € 37.202,-
 - structureel bij te ramen vanaf 2027, met een bedrag van € 106.402,-
- en dit te dekken uit het begrotingssaldo.

4. Argumenten

1. Cultuur heeft een positief effect op sociale cohesie en gemeenschapszin

Cultuur is belangrijk voor een bruisende en aantrekkelijke gemeente. Het draagt bewezen bij aan hoe inwoners de leefbaarheid ervaren van hun dorp en het maakt een gemeente aantrekkelijk om in te wonen en te werken. Cultuur stimuleert contact en mensen leren elkaar beter kennen. Hiermee draagt cultuur bij aan een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt.

De uitkomsten van de cultuurenquête en de participatiesessies onderstrepen de rol van cultuur bij de leefbaarheid in de dorpen. Hier kwam namelijk naar voren dat inwoners kunst en cultuur zien als meer dan vermaak. Het vormt een verbindende kracht binnen het sociale, educatieve en maatschappelijke weefsel van de gemeente. Deelnemers spreken over cultuur als middel om maatschappelijke doelen te versterken.

In het cultuurbeleid wordt de verbindende functie van culturele verenigingen in de verschillende dorpen benadrukt. Culturele activiteiten en evenementen brengen mensen samen en stimuleren openheid en ontmoeting. Met dit cultuurbeleid blijft de gemeente deze verenigingen en initiatiefnemers ondersteunen. Ieder dorp in Leudal heeft daarnaast haar eigen culturele tradities en gebruiken. Dit immaterieel erfgoed maken mensen zelf en wordt samen beoefend. Dit versterkt het gemeenschapsgevoel en geeft een gevoel van verbondenheid. Met het cultuurbeleid willen we de borging en beleefbaarheid van dit immaterieel erfgoed ondersteunen.

2. Cultuureducatie versterkt de creatieve- en basisvaardigheden die nodig zijn in onze veranderende samenleving

Met en door cultuureducatie kunnen iemands basisvaardigheden worden versterkt, en worden creatieve, innovatieve en sociale vaardigheden ontwikkeld. Creatief en innovatief kunnen denken en handelen is belangrijk in onze veranderende samenleving en de maatschappelijke ontwikkelingen die daarmee samenhangen. De beleidsliteratuur ziet creativiteit en creatief en kritisch denken als één van de belangrijkste vaardigheden die kinderen vroeg moeten ontwikkelen. Een belangrijke manier om die talenten te ontwikkelen is door al vroeg in het leven betrokken te raken bij activiteiten rondom kunst en cultuur.

Het cultuurbeleid richt zich bij cultuureducatie op het bereiken van kinderen en jongeren. Cultuurdeelname van kinderen en jongeren in de vrije tijd wordt gestimuleerd.

In de uitvoering van cultuureducatie op school speelt de cultuurcoach (externe partij) en de cultuurcoördinator van school een belangrijke rol. School blijft daarbij verantwoordelijk voor het aanbieden van cultuureducatie, maar ze hebben enige mate van vrijheid om te bepalen hoe ze dit inrichten. Om alle kinderen dezelfde kansen te bieden om kennis te maken met cultuur, wordt voorgesteld dat de gemeente bijdraagt aan de bekostiging van een cultuurcoördinator van school. Het uitgangspunt hierbij is dat de bekostiging een gedeelde verantwoordelijkheid is tussen de gemeente en de school.

Daarnaast wordt in het cultuurbeleid voorgesteld dat de gemeente de inzet van een cultuurcoach voor 1,8 fte bekostigt (de inzet van een cultuurcoach wordt momenteel ook al reeds bekostigd voor 1,5 fte). Deze cultuurcoach zal de scholen helpen bij het organiseren van de cultuureducatie, bevordert een goede samenwerking tussen scholen en het lokale culturele veld, en ontplooit ook kunstzinnige en culturele initiatieven in het brede sociaal domein. Hierbij benadert de cultuurcoach een brede doelgroep.

3. Het cultuurbeleid draagt bij aan de aanpak van verschillende maatschappelijke vraagstukken

Zowel beleidsliteratuur als onderzoeken (zie bronnenlijst in cultuurbeleid) tonen aan dat cultuur een belangrijke rol kan spelen in de aanpak van verschillende maatschappelijke vraagstukken. Zo heeft cultuur een positief effect op mentale en fysieke gezondheid en vitaal ouder worden. Deelname aan kunstactiviteiten in groepsverband kunnen gevoelens van eenzaamheid, depressie, stress en angst verminderen.

Het cultuurbeleid stimuleert daarom dat cultuur wordt ingezet als middel om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven, zoals het bestrijden van eenzaamheid, bevorderen van integratie en het streven naar positieve gezondheid.

Daarnaast willen we dat onze inwoners laagdrempelige toegang hebben tot cultuur. Niet iedereen heeft vanzelfsprekend toegang tot cultuur, deze drempels willen we verlagen en/of wegnemen.

4. Extra middelen voor cultuur zijn noodzakelijk om een gedegen cultuurbeleid te kunnen uitvoeren

Door uitvoering van de drie programmalijnen van het cultuurbeleid 2026 – 2031 wordt nagestreefd dat iedereen de kans krijgt om kennis te maken met cultuur. Daarbij willen we de drempels verlagen om deel te kunnen nemen aan cultuur, cultuur breed inzetten binnen het sociaal domein, samenwerking tussen spelers in het culturele veld bevorderen, hebben we aandacht voor alle vormen van kunst en immaterieel erfgoed en stimuleren we deelname aan cultuur met aandacht voor verschillende doelgroepen. Dit alles komt terug in de uitwerking van de drie programmalijnen in het cultuurbeleid 2026 – 2031.

Voor het uitvoeren van deze drie programmalijnen is jaarlijks een budget van € 632.095,- benodigd. Momenteel staat er voor 2027 en opvolgende jaren € 495.693,- begroot voor kunst en cultuur. Daarnaast wordt er € 30.000,- aan inkomsten middels cofinanciering door de cultuurcoach verwacht. Er resteert in 2027 dan een structureel tekort van € 106.402,- (€ 632.095 -/- € 495.693 -/- € 30.000). Voor 2026 zijn er voor de inzet van een cultuurcoach voor 1,5 fte middelen beschikbaar. Daarom resteert er in 2026 incidenteel een tekort van € 37.202,-.

De structurele bijraming van € 106.402 is als volgt te specificeren:

€ 69.200,- van deze bijraming zit in de voortzetting (1,5 fte) en uitbreiden (0,3 fte) van de inzet van een cultuurcoach inclusief € 30.000,- bijdrage (baten) in de bekostiging van een cultuurcoach op school.

Beide spelen een belangrijke rol in de stimulering van cultuurdeelname door kinderen en jongeren en de bevordering van kansengelijkheid middels cultuureducatie op school.

Daarnaast is € 20.000,- van deze bijraming ter bekostiging van de cultuurcoördinator op school.

De afgelopen jaren is de cultuurcoach voornamelijk ingezet op cultuurdeelname en (talent)ontwikkeling van jeugd en jongeren op en rond scholen, waarbij alle basisscholen van Leudal waren aangehaakt bij deze aanpak. Ook heeft de cultuurcoach ingezet op het tot stand brengen en uitbouwen van lokale verbindingen tussen verschillende sectoren. In het cultuurbeleid 2026 – 2031 wordt voorgesteld deze aanpak te verankeren en uit te breiden. Zo gaat de cultuurcoach een belangrijkere rol spelen in het verbinden van verschillende domeinen om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven. Daarbij wordt de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en het lokale culturele veld bevorderd.

Daarnaast is een bijraming van € 17.202,- benodigd voor het oprichten van een cultuurplatform, culturele activiteiten voor mensen met een beperking, cultuureducatie in de vrije tijd en de facilitering van nieuwe kunstwerken.

5. Risico's

N.v.t.

6. Juridische context

Er zijn geen wettelijke taken voor gemeenten op het gebied van cultuurbeleid. Het betreft een kerntaak van de rijksoverheid die wettelijk vastgelegd is in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid (Wsc). De Wsc regelt de benodigde randvoorwaarden voor cultuur en erfgoed, die vierjaarlijks worden vastgesteld in de beleidsnota van de betreffende minister. Dit doet zij samen de andere drie overheidslagen: gemeenten en provincies. De omgang en afstemming tussen deze drie overheidslagen is geregeld in het 'Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur'. Ook staat er in de 'Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025 – 2028' de visie, het beleidskader en de afspraken voor cultuurbeoefening, tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg. De focus ligt daarbij op het vergroten van de toegankelijkheid en het stimuleren van actieve culturele participatie door inwoners van alle leeftijden en achtergronden.

Het vaststellen van het cultuurbeleid is op grond van artikel 160, lid 1 onder b van de Gemeentewet een bevoegdheid van de raad.

Het beschikbaar stellen van voldoende budget is tevens een bevoegdheid van de gemeenteraad. Met de vaststelling van het beleid committeert de gemeenteraad zich tevens om in voldoende mate budget ter beschikking te stellen.

7. Financiële toelichting

Structureel leidt dit voorstel tot hogere uitgaven van € 136.402,- waarvoor geen dekking beschikbaar is. Daarnaast zijn er verwachte bijdragen van € 30.000,-. Per saldo voor het begrotingssaldo een effect van structureel € -106.402,- vanaf 2027 en incidenteel in 2026 € -37.202. De jaren 2026 en 2027 kennen momenteel een positief saldo, voor de jaren 2028 en verder is er een structureel begrotingstekort. Dit betekent dat als voor 2028 de begroting niet positief wordt dat bekeken moet worden hoe deze structureel dekkend kan worden. Dit kan door bezuinigingen op uitgaven of het verhogen van inkomsten (bijv. OZB). Kunst- en cultuurbeleid is geen wettelijke verplichting. Wel dient bij een eventuele bezuiniging van o.a. de combinatiefunctionaris rekening gehouden te worden met het feit dat dit structurele subsidies betreft waardoor niet ineens een subsidie volledig mag worden gekort (ingroeimodel noodzakelijk).

Onderstaande inhoudelijke toelichting is alleen op basis van het voorgestelde maximale scenario. Indien gekozen wordt voor een ander scenario is de financiële impact lager.

Benodigde financiering

Om de drie programmalijnen in het cultuurbeleid 2026 - 2031 uit te voeren zijn de jaarlijkse kosten ingeschat op een totaal van € 632.095,-.

Een gedeelte van deze kosten zijn in de vorm van subsidieverstrekkings. Daarom dient rekening gehouden te worden met benodigde indexering gedurende de looptijd van dit beleidsplan. Jaarlijks wordt in de stelpost voor loon-/prijscompensatie rekening gehouden met een indexeringspercentage van de loonvoet sector overheid. De daadwerkelijke indexering in de subsidieaanvraag kan hiervan afwijken.

Dekking

Voor het uitvoeren van de drie programmalijnen is jaarlijks een budget van € 632.095,- benodigd. Momenteel staat er € 495.693,- begroot voor kunst en cultuur. Er resteert dan een tekort van € 136.402,-. Daarnaast is er € 30.00,- begroot aan inkomsten middels cofinanciering door de cultuurcoach. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om in 2026 incidenteel een bedrag van € 37.202,- en in 2027 aanvullend structureel een bedrag van € 106.402,- bij te ramen, en dit bedrag te dekken uit het begrotingssaldo.

Brede Regeling Combinatiefunctionaris

De Brede Regeling Combinatiefunctionaris (onderdeel van de Brede Spuk) draagt het Rijk voor 40% bij aan de bekostiging van combinatiefunctionarissen sport en cultuur. De regeling loopt tot 31 december 2026.

Tot en met 2026 zijn er dan ook vanuit de Brede Regeling Combinatiefunctionaris middelen beschikbaar voor de inzet van een cultuurcoach voor 1,5 fte.

Afgelopen jaren werd van de partners (scholen) op het gebied van cultuur een cofinanciering gevraagd voor de cultuurcoach. Dit hield in dat de cultuurcoach met de partners afspraken maakte over welke programma's geleverd zouden worden en hoeveel de partners daaraan zouden bijdragen. Voor de komende jaren wordt voorgesteld om deze cofinanciering cultuur voort te zetten. Daarbij wordt verwacht dat de cultuurcoach een cofinanciering van € 30.000,- realiseert.

Het is nog niet bekend of er een mogelijk vervolg komt van deze regeling. Indien er vanaf 2027 middelen door het Rijk beschikbaar worden gesteld voor combinatiefunctionarissen cultuur (ander woord voor cultuurcoach), dan zullen deze middelen terug vloeien naar het begrotingssaldo. Zo worden de kosten van dit cultuurbeleid gecompenseerd, aangezien voorgesteld wordt de kosten hiervan ten laste van het begrotingssaldo te brengen.

8. Communicatie

In samenwerking met de communicatieadviseurs van de gemeente Leudal zal er in 2026 gestart worden met een communicatiecampagne. Deze communicatiecampagne gaat zich richten op het promoten van het nog op te richten cultuurplatform. Op dit platform kunnen inwoners en culturele organisaties alle informatie omtrent cultuur in Leudal vinden.

9. Vervolg

Na besluitvorming in de gemeenteraad zal gestart worden met het opstellen van een uitvoeringsplan voor de jaren 2026-2027. Dit zal naar verwachting in Q2 voorgelegd worden aan het college.

Ook wordt in 2026 de concrete toebedeling van subsidies binnen het culturele veld uitgewerkt in een subsidieregeling. Bij het opstellen van deze subsidieregeling wordt het culturele veld actief betrokken. Deze behoefte kwam naar voren tijdens de culturele participatiesessies. Het streven is dat de subsidieregeling in werking treedt op 1 januari 2027.

Voor het onderhoud aan kunstwerken in de openbare ruimte die in eigendom zijn van de gemeente wordt een meerjarig-onderhoudsplan opgesteld in 2026. Dit plan, inclusief financiële uitwerking, zal naar verwachting eind 2026/begin 2027 ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Over de KPI's uit het beleidsplan zal jaarlijks worden gerapporteerd aan de verantwoordelijk portefeuillehouder.

10. Bijlagen

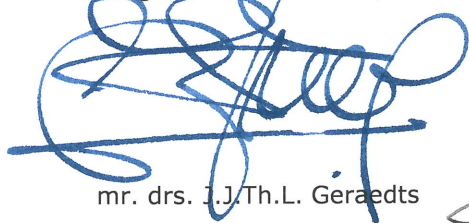
Bijlagen besluitvorming
1) Cultuurbeleid 2026 – 2031

Bijlagen informatief
2) Advies Adviesraad Sociaal Domein

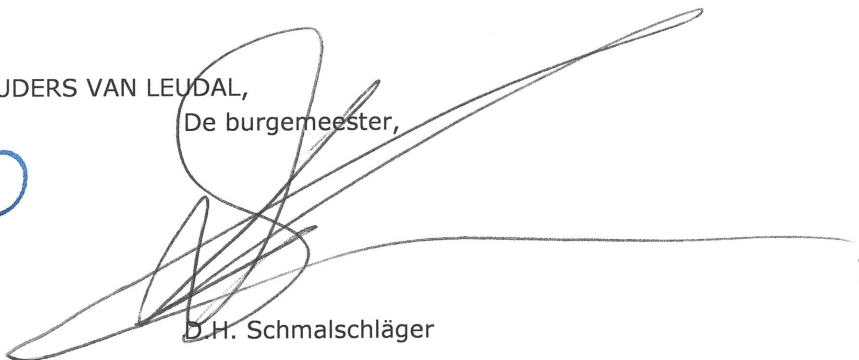
Heythuysen, 6 januari 2026

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL,
De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

D.H. Schmalschläger